

מאמר

ויאמר גו' מחר חודש – ה'תשכ"א

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא-לאור לש"פ בראשית, מבה"ח וער"ח מרחשון, ה'תשפ"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

הי' תהא שנת פלאות אראנו

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לזכות

הרה"ח ישראל יונתן בן ברכה מירל

בקשר עם יום הולדתו הארבעים – אדר"ח מרחשון, ה'תשפ"א

לשנת הצלחה מופלגה בכל אשר יפנה

זוגתו נחמה דינה בת שטערנא

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

זילברשטרום

ולזכות בני משפחתם שיחיו

להצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה בכל אשר יפנו

ולנחת רוח יהודי חסידותי מכל יוצאי חלציהם

מתוך בריאות, אושר, שמחה והרחבה בגשמיות וברוחניות

נדפס על ידי ולזכות

הרה"ח הרה"ח ר' מרדכי זוגתו מרת שטערנא שיחיו שטרן

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מלויבאוויטש וצוקללה"ה נבנ"ם ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה. מוצש"ק סליחות, כ"ג אלול, ה'תש"פ

שהחיינו וקיימנו והגניענו

הננו שמחים לבשר כי ניתן להשיג

תורת מנחם כרך השבעים

הכולל את מאמרי דא"ח ושיחות קודש

מראש השנה – עד ש"פ וישב, שבת חנוכה ה'תשל"ג

(הפרשיות והמועדים מתאימים לקביעות שנת תשפ"א)

*

בספר זה שיחות, מאמרים ומענות שלא ראו את אור הדפוס

שנלקטו אחד אחד מסלילי הקלטה ורשימות

שנרשמו בשעתם ע"י החוזרים, ונשארו בכתובים עד לאחרונה

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

ובחנויות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק

www.lahak.org או: www.bookstock.co.il

או בטלפון: בארה"ב 718-604-2610; באה"ק 03-9606-018

©

Published and Copyright 2020 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5781 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

בי"ה. כאי מ"ח תשי"ז
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ כוי מוהי ברוך שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ממוצש"ק עם הפי"נ המוסגר בו, שיקרא בעת רצון על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ותקותי אשר לעת עתה כבר הוטב מצב בריאות... שיחיו, ויבשר טוב בזה.

לפלא שאינו כותב ע"ד ההתועדויות, שבודאי נעשו לקבל הפי"ש מכאן ע"י חותנו שליט"א, ובטח ימלא בהזדמנות הבאה. ומובן שהעיקר בזה הוא שהפי"ש תביא להוספה במחדו"מ בעניני תורה ומצות בכלל ותורת החסידות ביחוד – ומתאים להציווי הידוע בכל דרכיך דעהו, בחסידים ובפרט בתמימים צ"ל דעהו בהנוגע לתורת החסידות הנהגתה והדרכתה. וק"ל.

המחכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ בראשית, מבה"ח וער"ח מרחשון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור בפעם הראשונה מאמר ד"ה ויאמר גו' מחר חודש, שנאמר בהתועדות ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשכ"א, הנחה בלתי מוגה*.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

עש"ק בראשית, ה'תשפ"א (הי' תהא שנת פלאות אראנו),
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

(* ע"פ רשימת ר"פ שנרשמה בשעתה ע"י הרה"ת ר' חיים שלום דובער שי' ליפקער.

מצילום האגרת. נדפסה בספר "ברוך אומר ועושה" (פריז) ע' 256 ואילך.
מוה' ברוך: פריז, ת"א. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"א אגרת ז'תתס, ובהנסמן בהערות שם.

חותנו: מוה"ר רפאל נחמן הכהן כהן.
במחדו"מ: = במחשבה דיבור ומעשה.
להציווי... בכל דרכיך דעהו: משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א. שו"ע אדה"ז שם סקני"ו ס"ב.

אהרן אל הקודש, זכות המילה (בשמיני) היתה נכנסת עמו. ועד"ז בשביעי של פסח, שקשור גם עם בחי' שמיני, שלכן הי' אז הענין דקרי"ס ע"י משה (כנ"ל ס"ה).

אמנם ביום השמיני למילואים (שבהמשך לשבעת ימי המילואים) נמשך ונתגלה רק בחי' שמיני ששייך עדיין לשבעת ימי ההיקף (כמו בחי' שמיני שבשבת), ולכן הי' הגילוי רק באותו היום (היום הי' נראה אליכם¹⁹), שבו הי' הגילוי לכל ישראל בשוה, כמ"ש⁸⁷ וירא כבוד ה' אל העם, וכמו במ"ת וכן בקרי"ס (לאחרי יצי"מ) שהי' הגילוי לכל בני, אבל אח"כ נגזז הגילוי בהעלם בתורה⁸⁸ כו'. אך עיקר הגילוי דבחי' שמיני ממש (למעלה לגמרי משבעת ימי ההיקף) יהי' בגאולה דלעתיד לבוא, עלי' נאמר⁸⁹ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, שאז יהי' כינור של שמונה נימין, ועד לכינור של עשרה נימין (כנ"ל ס"ב), ולכן יהי' הגילוי לכל ישראל באופן נצחי (למעלה מהגבלות הזמן).

(ז) **וזהו** ויאמר לו יהונתן מחר חודש וגו', כמשנת"ל שאמירת דוד ליהונתן היא כענין הפך ים ליבשה בקרי"ס, שאז הי' הגילוי למטה ביותר כו'⁹⁰, והיינו מפני שהאיר ונתגלה מבחי' יש האמיתי שלגבי' אצי' ועשי' שוין. אך עיקר הגילוי יהי' לעתיד לבוא כו'⁹¹.

תוכן המאמר

אמירת יהונתן לדוד – המשכה מבחי' ים שבמלכות לבחי' ארץ (כענין קרי"ס, הפך ים ליבשה). ואח"כ ושלשת תרד מאד – הירידה וההמשכה גם בעשי', אבן (האזל), ודוקא עי"ז נעשה עילוי גדול יותר – (אבן) האזל, מלשון הליכה, בל"ג.

ויובן בפרטיות מענין ויהי ביום השמיני קרא משה גו': שמיני – למעלה גם משבעת ימי ההיקף (כולל שבת, שלימות ההיקף, והעלי' לבחי' שלמעלה מהזמן), שומר ההיקף. ושייך למשה, שכל קילוסו ב"אז", בחי' שמיני. ועי"ז נעשית המשכת השכינה למטה – שזהו מה שנפעל ע"י משה (וכמו קרי"ס – חיבור אצילות ובי"ע, שנפעל על ידו), לאחרי עבודת האבות שהמשיכו תוספת אורות באצילות, שאין זה חידוש כ"כ, ועיקר החידוש הוא ההמשכה למטה, עי"ז ששרש ההמשכה ממדריגה גבוהה ביותר – בחי' שמיני, שם הוי' דלעילא, והוי' יגי' חשכי.

אמנם כל זה הוא רק בחי' שמיני ששייך לשבעה, ועיקר בחי' שמיני ממש יתגלה לעת"ל – כינור של שמונה נימין, ואז יהי' הגילוי לכל ישראל באופן נצחי.

90) ש"ראתה שפחה, בחי' מדרגות התחתונות דעשי', יותר ממה שראה יחזקאל" (סה"מ תרל"א שם).
91) חסר הסיום (המור"ק).

87) פרשתנו ט, כג.
88) נזכר גם הענין הגדול המצווה כו' (קידושין לא, א).
89) מיכה ז, טו.
90) פרשתנו ט, כג.
88) נזכר גם הענין הגדול המצווה כו' (קידושין לא, א).
89) מיכה ז, טו.

וד"ת הוא שלמטה יש ולמעלה אין. והנה, בד"ע שם אין הוא אמיתי, דלגבי יש האמיתי הכל הוא בחי' אין ממש באמת, כולל גם האור, להיותו הארה בלבד, שהיא אין לגבי העצם, ועוד זאת, שבאור נרגש בחי' יש האמיתי, ולכן הוא באמת בבחי' אין בעצמו. אבל בד"ת, מה שנקרא אין הוא רק שם המושאל, ולא אין באמת, שהרי הוא המקור שממנו היא התהוות הנבראים, שבהרגשתם הם היש האמיתי. והנה, ב' בחי' אין הנ"ל הן ב' שמות הוי', דהוי' דלתתא הוא לשון מהוה⁷⁶, שהרי כל ההתהוות היא משם הוי', אלא שזהו בבחי' כי הוא צוה ונבראו⁷⁷, מאליו וממילא כו'⁷⁸, אבל מ"מ ההתהוות היא משם הוי' דוקא, שזהו בחי' האין שהוא מקור ההתהוות. ושם הוי' דלעילא הוא בחי' האין האמיתי שלמעלה ממקור להתהוות כו'. וזהו ענין ב"פ הוי' שבפסוק כי אתה נרי הוי' והוי' יגוי' חשכי, דמ"ש כי אתה נרי הוי' הוא שם הוי' דלתתא, דהיינו שם הוי' דסדר השתלשלות, ומ"ש והוי' יגוי' חשכי הוא שם הוי' דלעילא, שלהיותו בחי' אין האמיתי שלמעלה ממקור להתהוות, יש בכחו דוקא להגוי' את החושך כו'. וכיון שמשא קרא והמשיך שם הוי' דלעילא בשם הוי' דלתתא, לכן הוי' ביכלתו להמשיך האור למטה.

(ו) **וזהו** ויהי ביום השמיני קרא משה וגוי', והיינו, שהגילוי שקרא והמשיך משה קשור עם בחי' שמיני, שזהו בחי' שם הוי' דלעילא⁷⁹, שעל ידו נמשך הגילוי למטה, שבשכיל זה יש צורך בהמשכה מלמעלה יותר כו'. וזהו גם מה שכל קלוטו של משה הוי' באז, דהיינו אחד רוכב על ז', שזהו בחי' שמיני. ובחי' זו שייכת גם למשה שהוא השביעי, כמו שבת, יום השביעי, שנוסף לכך שהוא בחי' קודש⁸⁰, כמ"ש⁸¹ ושמרתם את השבת כי קודש היא, יש בה גם בחי' קדש הקדשים שלמעלה מקודש⁸², שעז"נ⁸³ מתנה טובה יש לי בבית גנזי כו', והרי קדש הקדשים קשור עם בחי' שמיני⁸⁴, כדאיתא במדרש⁸⁵ עה"פ⁸⁶ בזאת יבוא

בס"ד. ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשכ"א

(הנחה בלתי מוגה)

ויאמר לו יהונתן מחר חודש וגוי' עד דוד הגדיל¹. ומבואר בזה², שבחינתו של דוד היא ספירת המלכות, שנקראת כנסת ישראל, ע"ש שכונסת ואוספת את האורות כו'³, ופי' ויאמר לו יהונתן (לדוד) הוא שבחי' יה"ו נתן (המשיך והשפיע כו') אל דוד, ה' אחרונה (מלכות). אמנם, ע"פ מ"ש במאו"א⁴ וז"ל: נת"ן גימטריא ת"ק ה' אחרונה בהכאה⁵, והיינו, שבשם יהונתן יש (לא רק אותיות יה"ו, אלא) גם ה' אחרונה, צריך להבינ⁶, מהו ענין ב"פ ה' אחרונה, הן בדוד והן ביהונתן. אך הענין הוא⁶, שלפי פי' המאו"א, צ"ל⁷ ש(יהו)נתן ודוד הם ב' הבחי' שבמלכות, ים וארץ, (יהו)נתן הוא בחי' המלכות כפי שהיא בבחי' ים, שמעלים בתוכו כל אור ושפע המשפיע, ודוד הוא בחי' המלכות כפי שהיא בבחי' ארץ, שנעשית מקור לבי"ע כו'. ועפ"ז, הפי' דויאמר לו יהונתן, שדוד (בחי' ארץ שבמלכות) קיבל מאמר ודברי יהונתן (בחי' ים שבמלכות), זהו כענין הפך ים ליבשה⁸, בחי' קרי"ס. וממשיך בכתובי' (שיהונתן אמר לדוד) ושלת תרד מאד גוי' וישבת אצל אבן האזל, שזה מורה על הירידה וההמשכה גם בעשי', בחי' אבן דומם, ודוקא עי"ז נעשה עילוי גדול יותר, שזהו"ע אבן האזל, מלשון¹⁰ האי עלמא דאזלינן מיני¹¹, שדוקא ע"י העבודה למטה נעשים בבחי' מהלכים, בלי גבול¹². וע"ד מ"ש אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה¹³, אשת¹⁴ חיל עטרת בעלה¹⁵, שעד"ז הוא העילוי שבבחי' ארץ שבמלכות לגבי היותה בבחי' ים.

(7) ראה גם סה"מ תרל"ג שבהערה 2: "וגם לפי המאו"א יש ליישב".
 (8) תהלים סו, ו.
 (9) שמואל-א שם, יט.
 (10) אוה"ת שם כד, ב. המשך תער"ב ח"ג ע' א'שה.
 (11) עירובין נד, א.
 (12) אוה"ת שם.
 (13) תהלים קיח, כב.
 (14) משלי יב, ד.
 (15) מאמרי אדמו"ר הזקן שם (ע' נז).

(1) שמואל-א, כ, יח-א — הפטרת שבת ער"ח.
 (2) סה"מ תרל"ג ח"א ע' רנג. וראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' נה. אוה"ת בראשית יא, א.
 (3) ראה תו"א תצוה פד, סע"ב. ובכ"מ.
 (4) אות יו"ד סעיף נד.
 (5) = ה' פעמים יו"ד פעמים יו"ד (ת"ק).
 (6) סה"מ תרל"א ח"א ע' שמג. תרל"ג שם (ע' רמו).
 (76) ראה פרדס שער א (עשר ולא תשע) פ"ט. תניא שעהיה"א רפ"ד.
 (77) תהלים קמח, ה.
 (78) ראה תו"א מג"א צו, ג. לקו"ת פ' ראה כ, סע"ג. שה"ש יד, ג.
 (79) "שם הוי' דסדר השתלשלות יש ז"פ הוי' .. ז' מדות .. ושם הוי' דלעילא הוא בחי' שמיני" (סה"מ תרע"ח ע' ערה).
 (80) ראה זח"ג צד, א ובמק"מ שם. לקו"ת צו יב, א.
 (81) תשא לא, יד.
 (82) ראה סה"מ תרל"ה ח"ב ע' רפט ואילך. עטר"ת ע' תד ואילך. ה"ש"ת ע' 80 ואילך.
 (83) שבת י, ב.
 (84) אולי הכוונה שבחי' קדש קדשים, שמיני, שבשבת, שייך לבחי' השבת שלמעלה מהזמן, כנ"ל ס"ג (המו"ק).
 (85) שמו"ר פל"ח, ח.
 (86) אחרי טז, ג.

אך עיקר החידוש הוא גילוי אוא"ס בבי"ע, והיינו שבבי"ע יהי' איהו וגרמוהי חד כמו באצילות, ועד שגם עולם התחתון החומרי יהי' כלי לאלקות כמו כלים דאצילות, שבשביל זה יש צורך בהמשכה מבחי' עצמות א"ס, דבכדי שתהי' ההמשכה למטה מטה, צ"ל שורש ההמשכה ממדרגה גבוהה ביותר.

וחידוש זה נפעל ע"י משה, שהוריד את השכינה למטה בארץ, שהמשיך מבחי' העצמות להיות הגילוי למטה. ובהקדים ביאור החילוק שבין אברהם למשה, שאברהם אברהם פסיק טעמא בגווייהו, משא"כ משה לא פסיק טעמא בגווייהו⁶⁸, והיינו, דנשמת אברהם בכריאה היתה לא כמו שהיא באצילות, ומה שהמשיך מאצילות לבריאה לא הי' אותו האור ממש, כי אם דרך התלבשות בפרסא שבין אצילות לבריאה, משא"כ משה היתה נשמתו בכריאה כמו באצילות, והמשיך בבריאה את אור האצילות כמו שהוא, רק דרך מעביר הבריאה כו'. והחילוק ביניהם הוא גם בשרשם באצילות, שהאבות הן בחי' חג"ת דאצילות, שמקבלים מבחי' בינה דאצילות, אבל רק דרך הרקיע והפרסא שביניהם, ולכן המשיכו אור האצילות בדרך התלבשות בכריאה, משא"כ משה הוא בחי' הדעת, ולכן המשיך אור האצילות בדרך מעביר הבריאה כו'. ובשרשם למעלה מהאצילות, הנה האבות הם בחי' חג"ת (מז' תחתונות) דאריך ודעתיק, ואילו משה הוא בחי' ג' ראשונות דעתיק, שההמשכה משם היא באופן שלמעלה משינויים כו'⁶⁹. ולכן דוקא משה הי' ביכלתו להמשיך האור למטה. וזהו גם מה שהענין דקרי"ס, חיבור אצילות ובי"ע, הוצרך להיות ע"י משה דוקא⁴³.

והענין בזה, דהנה במשה כתיב⁷⁰ ויקרא הוי' הוי', שקרא והמשיך בחי' שם הוי' דלעילא בשם הוי' דלתתא⁷¹. ובהקדים מ"ש⁷² כי אתה נרי הוי' והוי' יגי' חשכי, דלכאורה מפני מה נאמר ב"פ הוי'. אך הענין הוא, דהנה כתיב⁷³ א"ל דעות הוי', דעות תרינ⁷⁴, דעת עליון ודעת תחתון⁷⁵. ד"ע הוא שא"ס הוא יש האמיתי וכל מה שלמטה הוא אין ואפס,

ב) ולהבין כל זה בפרטיות יותר, יש להקדים מ"ש¹⁶ ויהי ביום השמיני קרא משה וגו'¹⁷, ופירש רש"י, שמיני למילואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ביום, ונטל עשרת עטרות כו'. וכתב הכלי יקר, שמהלשון שמיני למילואים נראה שגם יום זה הוא מכלל ימי המילואים שקדמו לו, וזה אינו, שהרי הכתוב אומר¹⁸ כי שבעת ימים ימלא את ידכם. ומבאר, דכיון שנאמר¹⁹ כי היום ה' נראה אליכם, ולא בימים הקודמים, ע"כ הוצרך ליתן טעם מה יום מימים, לפי שהי' יום זה שמיני, דבר זה גרם לו קדושה ביתר שאת, כי כל מספר ז' חול, ומספר שמיני קודש, כדעת המדרש²⁰ האומר שכל קלוסו של משה הי' באז, ומאז באתי לדבר בשמך²¹, אז ישיר משה כו'²², כי אז היינו אחד רוכב על ז', והוא להשליט את השי"ת על כל ז' כוכבי לכת ועל כל הנמצאים שנתהוו בז' ימי בראשית, וע"כ נראה להם ה' ביום זה דוקא, מצד היותו שמיני, כי מספר זה מיוחד אליו ית'. ומוסיף לבאר מה שיוס' ח' זה נטל עשר עטרות, שרומז למה שאמרו רז"ל²³ כינור של ימות המשיח ח' נימין ושל העוה"ב י' נימין, שזהו העילוי של עולם הבא גם לגבי ימות המשיח.

ג) והענין הוא, דאיתא בתשובות הרשב"א²⁴ בביאור החילוק שבין שבעה לשמונה, ששבעה ימים הם כנגד שבעת ימי בראשית, שבעת ימי הבנין²⁵ [שבהם נכלל גם יום השבת, כמובן ממארז"ל²⁶ עה"פ²⁷ ויכל אלקים ביום השביעי, מה הי' העולם חסר מנוחה, בא שבת בא מנוחה כו'], שהם שבעת ימי ההיקף, שחוזרין חלילה כו'. וזהו הטעם שמנין ימי השבוע הוא באופן שתמיד מונין יום ראשון יום שני ושלישי כו' (ולא כמו חודש ושנה שיש להם מנין סידורי²⁸), אף שמבריאת העולם עד עתה יש כבר אלפים ורכבות ימים, לפי שהם שבעת ימי ההיקף שחוזרין בכל שבוע. והענין בזה, שביום ראשון (שבו הי'

16) ריש פרשתנו.

17) כהבא לקמן — ראה ד"ה ויהי ביום

18) השמיני תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' רסט ואילך). וראה גם אוה"ת פרשתנו ע' כה. 19) צו ח, לג. 20) פרשתנו ט, ד.

21) ראה יל"ש בשלח רמז רמא.

22) שמות ה, כג.

23) בשלח טו, א.

24) ערכין יג, ב. וראה לקו"ת תזריע כא,

25) ריש פרשתנו ט, ד.

26) ראה יל"ש בשלח רמז רמא.

27) שמות ה, כג.

28) בשלח טו, א.

29) ערכין יג, ב. וראה לקו"ת תזריע כא,

68) זח"ג קלח, רע"א (אד"ר). 69) ראה גם אגרות-קודש אדמו"ר מ, ב. מא, א. 70) תשא לד, ו. 71) ראה תו"א בשלח סא, סע"ד ואילך. 72) שמואל"ב כב, כט. וראה תו"א מקץ מהורש"ב ח"א ע' קמו. 73) שמואל"א ב, ג. 74) ראה תקו"ז תס"ט בתחילתו. 75) ראה תו"א ותו"ח (רסא, ג ואילך) שבהערה 46. לקו"ת פ' ראה כג, ד. שה"ש תו"ח שם קמט, ד ואילך. 76) שמואל"ב כב, כט. וראה תו"א מקץ מהורש"ב ח"א ע' קמו.

אליו, כידוע דעיקר ענין הרגש עצמו הוא במדות כו', משא"כ למעלה, גם בחי' חו"ב הם רק לצורך העולמות (בשביל הזולת). וזהו שהע"ס דאצילות הם בחי' שמות בלבד, שהשם הוא בשביל הזולת, לפי שנאצלו להיות בחי' מקור לבי"ע. וכיון שהאורות דאצילות הם בחי' שם והארה בלבד, לכן יש צורך להמשיך תוספת אורות באצילות. וזהו מה שנפעל ע"י עבודתו של אברהם בקיום המצוות, וישמור גו' מצוותי, מצוותי דייקא, היינו, לא רק מצוות הוי', שעל ידם נמשך מאצילות לבי"ע, אלא גם מצוותי, שעל ידם נמשך באצילות מאוא"ס המאציל⁶¹.

ה) **אמנם** המשכת תוספת אור באצילות אינה דבר חידוש כ"כ, כמו יש מאין, שהרי האורות דאצילות הם דבקים ומיוחדים באוא"ס. והגם שחכמה דאצילות היא באין ערוך לגבי העצמות, בבחי' יש מאין⁶², הרי ידוע⁶³ שבחי' יש מאין דאצילות אינו כמו יש מאין דבריאה, שהוא ע"י הפרסא המפסקת ומעלמת לגמרי בחי' האור דאצילות עד שנמשך אור של תולדה בלבד, וכמו המשל וחידה שמעלים על השכל לגמרי⁶⁴, והשכל המתגלה אינו כלל כמו עצם השכל, אבל ענין יש מאין דאצילות הוא ע"ד מבין דבר מתוך דבר, שעם היותו שכל חדש, יש לו שייכות אל השכל הקודם, ובעומקם ובפנימיותם הן דבר אחד. וכן הוא בבחי' יש מאין דאצילות, שהאורות דאצילות הם בבחי' קירוב ודבקות במקורם, וזהו שכללות האצילות הוי"ע הגילוי, כמ"ש בפרדס⁶⁵ שאצילות הוא שמו של הא"ס, שמורה על עצמותו, כמו השם שמגלה את בעל השם. וגם הכלים דאצילות הם באופן שהאורות מיוחדים עמהם, דאיהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד⁶⁶. וכמו בכחות הנפש, שעם היותם באין ערוך לגבי עצם הנפש, ה"ה מתאחדים עם הנפש, וע"י התגלות ותוס' אור בנפש מתרחבים הכחות (כנ"ל בנוגע לענין התענוג). וגם אברי הגוף הם באופן שכחות הנפש מתאחדים עמהם, שהגוף חי מהנפש, והיינו שעצם הגוף חי, ולא רק שנמצא בו דבר חי כו' (ע"ד התאחדות האורות עם הכלים)⁶⁷. וכיון שהאורות דאצילות מיוחדים באוא"ס המאציל, וגם האורות והכלים מיוחדים בתכלית, לכן, המשכת תוס' אור באצילות אינה דבר חידוש כ"כ.

המאמר יהי אור²⁹) מאיר בחי' החסד, וכיום שני בחי' הגבורה וכו'³⁰, עד יום השביעי, בחי' מלכות. וכיון שיש רק ז' מדות, הנה לאחרי שנשלם המספר עד מלכות, מאיר עוה"פ בחי' החסד וכו'. ואע"פ שבחי' החסד דיום ראשון זה אינו כמו בחי' החסד דיום ראשון שלפניו, דכשם שכל אלף שנים משית אלפי שנין דהוי עלמא³¹ מחולקים ומובדלים זמ"ז, אלף הא' מבחי' החסד, ואלף הב' מבחי' הגבורה וכו'³², כמו"כ השנים שבכל אלף גם הם מחולקים בבחי' מזיגת והרכבת התכללות המדות כו', וכן כל שבוע ושבוע מחולקים באיזה מדריגה הם המדות דחו"ג כו', מ"מ, הכל הוא בבחי' המדות דחג"ת וכו' שנמשכים בכל יום מימי השבוע, וחוזרין חלילה כו'.

ועוד ענין בזה³³, דהנה, יום השבת הוא כנגד בחי' המלכות, שעם היותה למטה מכל הספירות, הרי היא הנותנת, שבגלל זה היא מתעלית למעלה מכולם, שהרי ידוע שכל המשכה מתגברת בסיום המשכתה, שזהו ענין נעוץ תחלתן בסופן³⁴, שבסוף ההמשכה נעשית התגברות יותר גם מבחי' ראש ההתפשטות³⁵, ולכן, בבחי' מלכות שבה מסתיימת הארת הקו, הנה שם דוקא הוא בהתגברות יותר, בבחי' או"ח שחוזר לקדמותו כו'. וזהו גם ענין גילוי התענוג בשבת דוקא, כמ"ש³⁶ וקראת לשבת עונג. דהנה, עיקר החיות והגדלת האור בכל הע"ס הוא מבחי' התענוג. וכמו בכחות הנפש באדם למטה, שהחיות והגדלת הכח בהם הוא ע"י התענוג, שהתענוג פועל הגדלת ומרחב השכל, וכן הרחבת והגדלת המדה היא ע"י התענוג, וכמו באברהם, שגודל מדת חסדו היא בגלל התענוג שהי' לו במדת החסד, כמובן מזה שהצטער כשלא הי' לו למי להשפיע חסד כו'³⁷. וכן הוא למעלה, שהגדלת והתרחבות האור בע"ס היא ע"י התענוג העליון. וזהו שהכתר הוא הממוצע בין אוא"ס המאציל אל הנאצלים, כיון שהמשכת האור מהמאציל אל הנאצלים הוא ע"י התענוג. וזהו ענין גילוי התענוג בשבת שכנגד בחי' המלכות, כי בבחי' מלכות היא התגברות ההמשכה, ולכן שם הוא עיקר התגלות

(29) בראשית א, ג.

(34) ספר יצירה פ"א מ"ז.

(30) ראה שער מאמרי רשב"י ויקהל רג,

(35) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"א ע'

א. תניא שעהייה"א פ"י (פו, סע"ב ואילך).

ס. סה"מ תר"ל ע' שכ. המשך תער"ב ח"ב ע' א"מב.

תו"ח בראשית ח, ד. בשלח ריח, א.

(31) ר"ה לא, א. וש"נ.

(36) ישע"י נח, יג.

(32) ראה רמב"ן בראשית ב, ג. תו"ח שם.

(37) ראה ב"מ פו, סע"ב. פרש"י וירא יח,

(33) ראה לקמן הערה 84.

א.

(61) ראה אוה"ת קרה הוספות ע' 127.

(62) תניא פ"ב בהגהה.

(63) ראה המשך תער"ב פרצ"ג (ח"א ע' אגה"ק סימן כ.

(64) ראה גם המשך תער"ב פרי"י (ח"א תקצב ואילך [ח"ג ע' תתיב]).

(65) שער יט (שער שם בן ד') פ"א.

(66) תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב). תניא

(67) ראה גם המשך תער"ב פרי"י (ח"א ס"ע תכד ואילך [ח"ב ע' תקפד]).

(68) ראה תו"א וירא יד, סע"ב ואילך.

התענוג. ועפ"ז מובן בתוספת ביאור מה שמונין בכל שבוע יום ראשון יום שני וכו', כיון שענין השבת הוא (לא רק שלימות המספר דשבעת ימים, אלא גם) העלי' וההמשכה בבחי' שלמעלה מהזמן, ולכן לאחרי השבת מתחיל בחי' הזמן מחדש, יום ראשון יום שני וכו'³⁸.

וכל זה הו"ע שבעת ימי ההיקף, שכוללים גם את יום השבת, לפי שהשפעה משבעת המדות היא באופן שחוזרים חלילה כו', וגם מפני שבשבת היא העלי' וההמשכה בבחי' שלמעלה מהזמן. ומזה מובן שגם הבחי' שלמעלה מהזמן, בחי' סוכ"ע, נכללת בבחי' ימי ההיקף. אמנם בחי' שמיני הוא למעלה משבעת ימי ההיקף, למעלה גם מבחי' סוכ"ע, והוא השומר את ההיקף, והו"ע העצם ששומר את הגילויים. וזהו גם ענין מילה בשמיני³⁹, עד שיעבור עליו שבת אחת⁴⁰, היינו למעלה משבת⁴¹ (כמו והוא עבר לפנייהם⁴², למעלה מהם כו'). וזהו גם מש"נ כאן ויהי ביום השמיני, שגילוי השכינה שהי' ביום זה הוא מצד גודל המעלה דיום השמיני. ועז"נ ויהי ביום השמיני קרא משה גו', שבחי' זו קרא והמשיך משה דוקא, שכל קלוסו של משה הי' באז, א' רוכב על ז', שזוהי בחי' שמיני.

(ד) **וביאור** הענין הוא, דהנה⁴³ אמרו רז"ל⁴⁴ עה"פ⁴⁵ באתי לגני אחותי כלה, לגני לגנוני, שעיקר שכינה בתחתונים היתה, ואח"כ היו ז' דורות שסילקו את השכינה למעלה מז' רקיעים, ואח"כ עמדו ז' דורות שהמשיכו גילוי השכינה, אברהם וכו' עד עמרם הורידו את השכינה עד לרקיע הסמוך לארץ, ומשה הוריד את השכינה משמים לארץ.

והענין בזה⁴⁶, דהנה, ע"י אברהם היתה עיקר ההמשכה למעלה, שהמשיך תוספת אורות למעלה. והיינו, שאע"פ שאברהם פעל גם בדברים הגשמיים שלו, במקנה בכסף ובזהב⁴⁷, להעלותם לאלקות, וגם המשיך גילוי אלקות למטה, שהודיע ופירסם אלקותו בעולם, וכמ"ש⁴⁸

(38) ראה לקו"ת שה"ש כה, א ואילך.
 (39) ראה מנחות מג, ב.
 (40) ראה ויק"ר פכ"ז, י. זח"ג מד, א (רע"מ).
 (41) ראה לקו"ת תזריע כ, סע"ג ואילך.
 (42) סידור עם דא"ח קלט [רט], א ואילך. סהמ"צ להצ"צ ט, ב. סה"מ תר"ם ח"א ע' רמו.
 (43) וישלח לג, ג. וראה אוה"ת וישלח רלב, א ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' יד [כ]. וש"נ.
 (44) ראה גם ד"ה כימי צאתך דאחש"פ ס"ג (סה"מ תשכ"א ע' קנד ואילך).
 (45) ב"ר פי"ט, ז. וראה ד"ה באתי לגני ה'שי"ת (סה"מ ה'שי"ת ע' 111 ואילך).
 (46) שה"ש ה, א.
 (47) בהבא לקמן ראה תו"א יתרו סח, א. תו"ח שם רנו, ג ואילך.
 (48) לך לך יג, ב.
 (49) שם יב, ה ובפרש"י.

הנפש אשר עשו בחרן, שגייר גרים כו', מ"מ, עיקר ההמשכה והגילוי שלו הי' למעלה, שהרי אם הי' ממשיך למטה אותו האור שהמשיך למעלה, אזי היו אלפים ורבבות גרים, ולא רק שי"ח גרים⁴⁹. וזהו ענין קיום המצוות שלו, כמ"ש⁵⁰ וישמור משמרתו מצוותי חוקותי ותורותי, שהמצוות שקיים אברהם הם כמו המצוות שלמעלה — מצוותי, המצוות שהקב"ה עושה, שהם ברוחניות, וכמו הענין שהקב"ה מבקר חולים⁵¹ ומניח תפילין⁵², שענין ביקור חולים למעלה הוא כמ"ש⁵³ סמכוני באשישות גו' כי חולת אהבה אני, שזהו מאמר כנס"י דלעילא, ספירת המלכות, שנקראת הצמאה⁵⁴, ה' צמאה, שמצד ירידתה לבי"ע היא בבחי' צמאון לעלות למעלה, כמאמר נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך⁵⁵. וכן הוא בנש"י למטה, שמצד הריחוק מאלקות שנעשה ע"י ההתלבשות בעניני עוה"ז כו', נעשה הצמאון והתשוקה (אויסגאנג) ביותר, עד לבחי' חולת אהבה. ועז"נ סמכוני באשישות, דאשישא עייל חמרא⁵⁶, והוא בחי' יינה של תורה, דנכנס יין יצא סוד⁵⁷, שזוה"ע סודות התורה, שע"ז נעשה שמחת הנפש, והוא רפואה לנפשו כו'. ולמעלה ענין הרפואה הוא ע"י המשכת אורות עליונים בבחי' המלכות כו'. ועד"ז בענין שהקב"ה מניח תפילין, שהו"ע המשכת מוחין לז"א כו'⁵⁸. ובאופן כזה הי' גם קיום המצוות דאברהם, שהמשיך תוספת אור למעלה.

ובכללות הו"ע המשכת תוספת אור באצילות. והענין בזה, דהנה, האורות דע"ס דאצילות נקראים בזהר⁵⁹ רזא דשמי', שהם בחי' שמות בלבד, כמשל שם האדם שאינו לעצמו, אלא לזולתו שיקראוהו בשמו, וכמו"כ ענין הע"ס למעלה הוא רק כדי להיות מקור לבי"ע. והיינו, שע"ס דאצילות אינם כמו הכחות באדם למטה שהם לעצמו, וכמו כח השכל שהוא לעצמו, ואפילו המדות שענינם הוא ההשפעה לזולת (שלכן הצטער אברהם כשלא הי' לו למי להשפיע⁶⁰), הרי זה בהתחברות הזולת

(49) ראה שם יד, יד. נדרים לב, סע"א.
 (50) תו"א שם סח, סע"ד.
 (51) תולדות כו, ה.
 (52) סוטה יד, א. ב"ר ספ"ח.
 (53) ברכות ו, א.
 (54) שה"ש ב, ה.
 (55) נצבים כט, יח. וראה אוה"ת נצבים ע' ג.
 (56) ראה תו"א מקץ לה, ב ואילך.
 (57) עירובין סה, סע"א.
 (58) ראה תו"א שמות מט, ד. תרומה עט, ג.
 (59) ראה תו"א עטר"ת ס"ע סג ואילך.
 (60) ראה תו"א עטר"ת ס"ע סג ואילך.
 (61) תרפ"ב ע' צו.